

Przeczytaj fragment książki Orhana Pamuka „Stambuł”.

Pierwszą nauką, jaką dała mi szkoła, było to, że niektórzy są głupi. Drugą - że inni mogą być znacznie głupszy. Byłem jednak młody, nie miałem pojęcia, że ludzie wychowani udają, że nie są świadomi istnienia tego podstawowego podziału, podobnie jak tego, że grzeczność wymaga przyjęcia takiej postawy wobec wszelkich odmienności wywołującej spięcia, jak choćby wyznanie, pochodzenie, płeć, stopa życiowa czy (ostatnimi czasy) różnice kulturowe. Dlatego zawsze, kiedy nauczyciel zadawał pytanie, podnosiłem szybko rękę, by udowodnić, że jestem mądry i znam właściwą odpowiedź.

Po kilku miesiącach nauczyciel i koledzy z klasy musieli już wiedzieć, że jestem zdolny i pojętny, ale ja wciąż uparcie trzymałem palec w górze. Nauczyciel rzadko udzielał mi głosu, chcąc dać szansę wypowiedzenia się również innym dzieciom. A moja ręka nadal automatycznie się unosiła, bez względu na to, czy znałem odpowiedź. Przypominałem trochę człowieka, który, nosząc pospolite stroje, swoje bogactwo manifestuje krawatem albo wykwinutą biżuterią. Wynikało to z fascynacji osobą pedagoga i rozpaczliwego pragnienia nawiązania z nim porozumienia.

Kolejną rzeczą, jaką miałem szczęście odkryć w szkole, był autorytet nauczyciela. W domu, przepelnionej i hałaśliwej kamienicy Pamuków, sytuacja nigdy nie była tak jasna. Podczas wspólnych posiłków wszyscy mówili jednocześnie. Nasze domowe zwyczaje, wzajemna miłość, rozmowy, wspólne posiłki i godziny spędzone przy radiu nie były wynikiem jakichś ustaleń - po prostu się zdarzały. Ojciec nie był ani autorytetem, ani uosobieniem rodzicielskiej władzy - bywał z nami rzadko, często przepadał na dłużej. Co więcej nigdy nie krzychał na mnie ani na brata, a kiedy robiliśmy coś niewłaściwego, w ogóle nie okazywał dezaprobaty. Po latach przedstawiał nas kolegom jako swoich młodszych braci, i było w tym dużo racji. Jedynym autorytetem w domu była dla mnie matka. Ale trudno się było do niej zbliżyć, widziałem w niej raczej obcego tyrana - jej przewaga nade mną wynikała z mojego pragnienia jej miłości. Dlatego tak bardzo fascynowała mnie władza pedagoga sprawowana nad dwudziestopięciosobową klasą.

I. Zadania do tekstu

1. Tekst charakteryzuje się:

- ☐ A) zastosowaniem licznych wyrażen potocznych ☐ B) bogactwem środków stylistycznych
☒ C) obecnością motywu autobiograficznego ☐ D) dynamicznym rozwojem akcji

2. Według tekstu przejawem kulturalnego zachowania dorosłego człowieka jest:

- ☐ A) okazywanie ignorancji wobec ludzi głupich ☒ B) stwarzanie pozorów, że wszyscy ludzie są tacy sami
☐ C) unikanie rozmów o ludziach głupich ☐ D) łagodzenie kłótni na tle różnic kulturowych

3. Bohater tekstu zgłaszał gotowość odpowiedzi na lekcji, bo:

- ☐ A) miał pewność, że zna poprawną odpowiedź na pytanie ☐ B) był zawsze przygotowany do lekcji
☒ C) nie chciał być uznany za niemądrego ☐ D) czuł respekt przed nauczycielem

4. Podkreślony fragment tekstu ma na celu:

- ☐ A) usprawiedliwienie zachowania bohatera ☐ B) potępienie ludzkiej próżności
☐ C) zobrazowanie, jak w towarzystwie zachowują się ludzie zamożni ☒ D) wyjaśnienie motywacji bohatera do określonego zachowania w szkole

5. Ojciec narratora traktował synów:

- ☐ A) z lekceważeniem ☒ B) jak równych sobie ☐ C) szorstko ☐ D) z wyższością

6. W rodzinie Pamuków można było zauważyć:

- ☐ A) chaos ☐ B) surową dyscyplinę ☒ C) poczucie wspólnoty ☐ D) oziębłość w relacjach

7. Stosunek bohatera do nauczyciela był wynikiem:

- ☐ A) ambicji i potrzeby wykazania się ☐ B) przyzwyczajenia do posłuszeństwa w domu
☒ C) niedosytu miłości i zainteresowania ze strony matki ☐ D) dobrego wychowania

II. Zadania do lektur

8. Aleksander Fredro pisał utwory komediowe:

- ☐ A) z wielkim powodzeniem od wczesnych lat szkolnych ☐ B) by móc utrzymać rodzinę
☒ C) twórczo wykorzystując zmysł obserwacji ☐ D) dla podtrzymania ducha narodowego w okresie zaborów
bliskiego mu życia szlachty

9. Pomysł napisania komedii o stosunkach sąsiedzkich miał związek z czytaniem przez Fredrę:

- ☒ A) rodzinnych dokumentów ☐ B) legend
☐ C) dramatów antycznych ☐ D) średniowiecznych kronik

10. Podstolina Hanna Czepierska w komedii „Zemsta”:

- ☒ A) była trzykrotną wdową ☐ B) dysponowała pokaźnym własnym majątkiem
☐ C) zawarła umowę majątkową z Cześnikiem ☐ D) w młodości była adresatką załotów Papkina

11. Cytat z „Zemsty” jest wypowiedzią:

- ☒ A) Papkina ☐ B) Wacława
☐ C) Rejenta ☐ D) Dyndalskiego

12. W cytacie zawarto:

- ☒ A) didaskalia ☐ B) plan zemsty na Cześniku
☐ C) informacje o układzie z Cześnikiem ☐ D) relację z powstrzymaniu Cześnika przed zbrodnią

13. Słowa **wulkan** użytego dla określenia Cześnika nie można zastąpić określeniem:

- ☐ A) krewki ☐ B) zapalczywy ☒ C) porywisty ☐ D) popędliwy

14. Rozstrzygnięcie sporu wybrane przez Cześnika w „Zemście” to:

- ☒ A) pojedynek ☐ B) ślub Wacława z Podstoliną
☐ C) okup za uwięzionego Wacława ☐ D) rekompensata pieniężna za naprawę muru

15. Akcja w „Zemście” rozgrywa się:

- ☐ A) w Rzeczypospolitej przed zaborami ☒ B) w ciągu jednego dnia
☐ C) w zamku i w dworcu Podstoliny ☐ D) w ciągu dwóch dni

16. Wiersz Adama Mickiewicza zawiera:

- ☐ A) uosobienie ☐ B) wyraz dźwiękonaśladowczy
☒ C) anaforę ☐ D) jest trenem

17. Narrator może opisywać ukazany świat w:

- ☒ A) noweli ☐ B) komedii ☐ C) sonecie ☐ D) fraszce

III. Nauka o języku

18. Podczas odmiany przez przypadki w liczbie pojedynczej nie zmienia się forma wyrazu:

- ☐ A) drzwi ☐ B) zło ☐ C) uroda ☒ D) centrum

19. Poprawna interpunkcja jest w wypowiedzeniu:

- ☐ A) W korytarzach kopalni i zwiedzający i przewodnicy i pracownicy obsługi zobowiązani są nosić kask ochronny.
☒ B) Zamek, tylko dzięki darczyńcom, odbudowano i udostępniono zwiedzającym.
☐ C) Wstęp na zamek jest bezpłatny ale należy wykupić usługę przewodnika.
☐ D) Pożycz audioprzewodnik, lub poczekaj na zebranie się większej grupy zwiedzających.

20. O zdaniu: **Jedynym autorytetem w domu była dla mnie matka.** - można powiedzieć, że:

- ☐ A) nie zawiera dopełnienia ☐ B) posiada orzeczenie czasownikowe
☐ C) jest w stronie biernej ☒ D) jest w stronie czynnej

21. Neologizmem jest wyrażenie:

- ☐ A) wpakować się w coś ☐ B) baca
☐ C) nawijać (o wypowiedzi) ☒ D) blogerka

22. Rozwiązanie rebusu to:

- ☐ A) związek zgody ☒ B) związek frazeologiczny
☐ C) archaizm ☐ D) zdanie pojedyncze

23. **Chętnych ciągle przybywało.** - wypowiedzenie jest:

- ☐ A) równoważnikiem zdania ☐ B) zdaniem bezpodmiotowym
☒ C) zdaniem z podmiotem logicznym ☐ D) zdaniem w stronie biernej

24. Zdanie **współrzędnie złożone rozłączne** to:

- ☐ A) Szukano go, lecz już wyszedł. ☒ B) Odmalujemy stare ławki bądź kupimy nowe.
☐ C) W czasie warsztatów można wykonać rzeźbę lub grafikę. ☐ D) Oczekiwano burmistrza, jednak przybył tylko jego zastępca.

25. Zdaniem **współrzędnie złożonym** nie jest:

- ☐ A) Wytoczono ścieżki i posadzono drzewa. ☐ B) Remontujemy, doradzamy, wyposażamy.
☒ C) Pranie i prasowanie w domu klienta. ☐ D) Przygotujcie projekt oraz obliczcie koszt jego realizacji.

26. **Wczoraj we dwójkę wyruszyli tuż przed świtem.** - w wypowiedzeniu:

- ☒ A) jest przysłówka ☐ B) brak podmiotu ☐ C) jest zaimek ☐ D) występuje liczebnik

27. **Orzeczenie imienne** jest w zdaniu:

- ☐ A) To zostanie między nami. ☐ B) Zostań z nami.
☒ C) Zostali naszymi doradcami. ☐ D) Został ze mną w pracy.

28. Dwie głoski nosowe są w wyrazie:

- ☐ A) płaszać ☐ B) pomoc ☐ C) pięć ☒ D) noszą

29. **Oby wszyscy już wrócili.** - w wypowiedzeniu jest:

- ☒ A) partykuła ☐ B) wykrzyknik ☐ C) przyimek ☐ D) podmiot logiczny

30. **Poprawne** jest zdanie:

- ☐ A) Drużyna protestowała, że ich pominięto. ☐ B) W sklepiku pracowała Ada i Tomek.
☐ C) Ten rower wystawiony jest na sklepie. ☒ D) Dziś mamy w promocji łyżwy.

Cześnik wulkan - aż niemiło.
Gdybym krótko go nie trzymał,
Nie wiem, co by z światem było.
po krótkim myśleniu
Lecz nie będę ja tu drzymał
I w podziele tak się zwinę:
Jemu oddam Podstolinę,
Małowidło nieco stare;
Sobie wezmę śliczną Klarę.

Polaty się tży me czyste, rżęsiste
Na me dzieciństwo sielskie, anielskie,
Na moją młodość górną i durną,
Na mój wiek męski, wiek klęski:
Polaty się tży me czyste, rżęsiste...

